

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Mars 1886, kl. 1 e. m.

Betänkande, angående allmänna bevillningen.

Sedan Bevillnings-Utskottet till behandling förehåft samtliga till Utskottet hänvisade motioner rörande allmänna bevillningen, får Utskottet, jemlikt 40 § Riksdagsordningen, häröfver afgifva betänkande.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 88, anmärker Herr *F. Pettersson i Tjärsta*, att vid tillämpningen af gällande bevillningsförordning i allmänhet ansetts, att de tjänstesor, som en med boställe försedd tjänsteman nödgades göra i sin hemtrakt med egna hästar, icke vore en sådan med tjänsten förbunden kostnad, hvarför han egde rättighet åtnjuta afdrag vid taxeringen af sin utom bostället behållna kontanta aflöning, enär denna kostnad bestredes direkte af boställsfastigheten, hvilken dessutom lemnade boställshafvaren åtskilliga andra icke taxeringsbara förmåner, såsom husrum och vedbrand m. m.

I förevarande hänseende innehåller gällande bevillningsförordnings § 10 mom. 4 f) den bestämmelse, att vid beräkning af inkomst utaf arbete afdrag må ske »för följande med embete och tjänst förenade utgifter, nemligen: den afgift tjänsteman, såsom sådan, åligger utgöra till pensions-, enke- och pupill- eller annan understödskassa, aflöning

eller annan ersättning till vikarie eller tjänstebitråde, presternas i jordeboken upptagna utlagor, i den mån de icke äro eftergifna, ränta och amorteringsbidrag till öfverbyggnadsamorteringsfonden för prestgårdarne i Skåne, samt kostnader för sådana tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad.»

Med stöd häraf hade, enligt motionärens uppgift, åtskilliga prestmän ifrågasatt, att vid uppskattningen af deras kontanta löneinkomster skulle få fråndragas ersättning för skjutsar, som de med egna, å deras boställen födda hästar gjort till och från den allmänna gudstjensten, kyrkostämmor, kyrko- och skolråds sammanträden m. m. Genom en sådan tolkning komme emellertid, enligt motionärens åsigt, många prester och andra tjänstemän, hvilka hade boställen, att vinna en orättvis ned-sättning i utskylder till stat och kommun gent emot andra mindre gynnade samhällsmedlemmar.

På grund häraf hemställer motionären om det förklarande tillägg till § 10 mom. 4 f) i gällande bevillningsförordning,

att näst efter orden: »samt kostnader för sådana tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad», måtte tilläggas: »dock härifrån undantagne med boställe försedde tjänstemäns resor inom kommunen, som anses kunna bestridas af bostället.»

I bevillningsförordningen af den 15 Oktober 1880 var § 7 mom. 2 af följande lydelse:

»Likaledes må *afdrag* ske för följande *utgifter*, nemligen: den afgift tjänsteman såsom sådan åligger utgöra till pensions-, enke- och pupill- eller annan understödskassa, aflöning eller annan ersättning till vikarie eller tjänstebitråde, presterskapets s. k. gården och taxen, ränta och amorteringsbidrag till öfverbyggnadsamorteringsfonden för prestgårdarne i Skåne, de af officerares löner utgående ackords-, ränte- och amorteringsafdrag samt kostnader för sådana anbefalda tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad.»

Ofvanberörda stadgande om afdrag för tjänsteresor bibehölls oförändradt i skatteregleringskomiténs den 17 Augusti 1881 afgifna förslag till förordning angående bevillning af fast egendom samt af inkomst.

I sitt öfver förenämnda förslag den 22 September 1882 afgifna underdåniga utlåtande anmärker Kammarrätten rörande ofvanberörda moment följande: »Då hvarje tjänsteresa väl alltid måste anses vara *anbefald*, men ordet *anbefalda*, som förekommer jemväl uti motsvarande stadgande i nu gällande bevillningsförordning, föranledt osäkerhet vid stadgandets tillämpning, torde detta ord i nu förevarande punkt af förslaget böra uteslutas.»

I öfverensstämmelse med denna anmärkning blef ock ordet »an-

befalda» ur momentet uteslutet i Kongl. Maj:ts till 1883 års Riksdag aflåtna proposition med förslag till förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst; och kom sedermera momentet att i gällande bevillningsförordning erhålla sin nuvarande lydelse.

Efter hvad Utskottet har sig bekant, har ifrågavarande lagrum af vederbörande myndigheter tolkats sålunda, att vid uppskattning af tjänstemäns löneförmåner afdrag medgifves för de kostnader, som kunna visas hafva varit med tjänsteresor förenade.

Utskottet, som är öfvertygadt, att afsigten med ofvanberörda ändring i förevarande moment ingalunda varit att deri inlägga en sådan betydelse, som genom nämnda tolkning gifvits detsamma, kan därför ej annat än dela motionärens mening, att ett dylikt afdrag ej bör få ega rum, och finner för den skull en lagförändring i det af motionären angifna syfte vara af behovet väl påkallad. Den af motionären föreslagna redaktion synes Utskottet dock vara mindre lyckligt funnen. Utskottet håller före, att det af motionären åsyftade målet bäst vinnes medelst återupptagande af den formulering af ifrågavarande bestämmelse, som förekom i 1880 års bevillningsförordning samt skatteregleringskomiténs förslag, allenast med tillägg, till undanrödjande af den af Kammarrätten anmärkta olägenhet, framför ordet «anbefalda» af ordet »särskildt», hvarigenom tydligen utmärkes, att här afses endast extra ordinarie tjänsteresor, som icke åtfölja tjänsten, utan ifrågakomma blott efter särskild föreskrift af vederbörande myndighet.

På grund häraf hemställer Utskottet,

1:o) att Herr F. Petterssons ofvanberörda motion måtte på det sätt af Riksdagen bifallas, att § 10 mom. 4 f) i gällande bevillningsförordning erhåller följande förändrade lydelse:

»för följande med embete och tjänst förenade utgifter, nemligen: den afgift tjänsteman, såsom sådan, åligger utgöra till pensions-, enke- och pupill- eller annan understöds-kassa, aflöning eller annan ersättning till vikarie eller tjänstebiträde, presternas i jordeboken upptagna utlagor, i den mån de icke äro eftergifna, ränta och amorteringsbidrag till öfverbyggnads-amorteringsfonden för prestgårdarne i Skåne, samt kostnader för sådana särskildt anbefalda tjänsteresor, för hvilka ersättning icke är särskildt anvisad.»

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 48, hemställer Herr *P. Svensson* i Brämhult.

att Riksdagen ville besluta, att till 11 § 1 mom. i Bevillningsstadgan fogas ett tillägg af följande lydelse: Oskiftadt sterbhus åtnjuter enahanda bevillningsfritt afdrag för inkomst af kapital eller arbete, som tillkommer enskild skattskyldig.

I anledning häraf tillåter sig Utskottet erinra, att 9 § samt 11 § 1 mom. i gällande bevillningsförordning hafva följande lydelse:

§ 9.

»*Skyldige att utgöra inkomstbevillning* äro:

a) svensk medborgare, som är i riket bosatt: för all den inkomst, han åtnjuter, vare sig här eller från utrikes ort;

b) svensk medborgare, som icke är i riket bosatt: för den inkomst, han härifrån åtnjuter;

c) utlänning, som är i riket bosatt eller här uppehållit sig såsom resande vare sig fortfarande under ett år eller under större delen af tre på hvarandra följande år, eller som här idkar näring, eller härifrån uppbär lön eller pension: för den inkomst, som af honom här förvärfvas eller härifrån åtnjutes eller ock, utifrån införd, här användes.

Hvad här ofvan säges om enskild person gälle ock i tillämpliga delar om menigheter, samfund, verk och inrättningar samt andra juridiska personer, i den mån de icke äro i denna förordning från inkomstbevillning frikallade, äfvensom om oskiftadt sterbhus och bolag, derunder jemväl inbegripna sådana, som enligt särskild författning äro skyldiga afstå sin vinst.»

§ 11 mom. 1.

«Bevillning för inkomst af kapital eller arbete eger *icke* rum: när den skattskyldiges sammanräknade årsinkomster, deri inbegripna äfven hustruns, understiga 500 kronor.

Uppgå dessa inkomster icke till 1,200 kronor, äro 450 kronor, uppgå de till 1,200 kronor men icke till 1,800 kronor, äro 300 kronor af inkomsten af kapital och arbete fria från bevillning.

Det belopp, för hvilket bevillning sålunda icke eger rum eller som får från uppskattad inkomst såsom bevillningsfritt afdragas, må å ort, der kostnaden för bostad är synnerligen hög i jämförelse med förhållandet inom riket i allmänhet, äfvensom undantagsvis i de fall, der särdeles ömmande omständigheter (talrik familj, långvarig sjuklighet, olyckshändelse och dylikt) förekomma, ökas; dock så att denna ökning, vare sig den eger rum på grund af hög bostadskostnad eller ömmande

omständigheter eller båda dessa skäl, icke må för någon skattskyldig öfverstiga 200 kronor.

För inkomst, som beskattas inom annan kommun än den, der den skattskyldige är mantalsskrifven, samt för bolags inkomst får hvarken befrielse från eller lindring i bevillningen enligt detta moment åtnjutas.“

Då sålunda oskiftadt sterbhus i afseende å skyldighet att utgöra inkomstbevillning blifvit likställt med enskild person, samt oskiftadt sterbhus i bevillningsförordningens 11 § icke i likhet med bolag undantagits från der meddelade föreskrifter rörande befrielse från eller lindring i bevillningen, finnes redan i författningen den bestämmelse, om hvars införande motionären gjort förslag, vid hvilket förhållande Utskottet hemställer,

2:o) att Herr P. Svenssons ifrågavarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I gällande bevillningsförordning äro §§ 27, 30 och 36 af följande lydelse:

§ 27.

»Med iakttagande af samma ordningsföljd mellan distrikten, som i afseende på taxeringsförrättningarnes verkställighet är föreskrifven, eger bevillningsberedningens ordförande att bestämma tid och ställe för hvarje berednings sammanträde; och bör han derom ofördröjligen ej allenast underrätta de öfrige ledamöterna af beredningen, utan äfven på lämpligt sätt meddela de skattskyldige inom beredningsdistriktet underrättelse. Beredningssammanträdena, hvilka på landet alltid skola hållas inom distriktet, böra utsättas så tidigt, att samtliga beredningarne senast den 31 Maj må hafva afslutat sina arbeten.»

§ 30.

“Bevillningsberedningens förslag tillika med mantalslängden jemte de till hvardera hörande uppgifter och öfriga handlingar äfvensom afskrift af föregående årets taxeringslängder skola senast den 6 Juni aflemnas i Stockholm till Öfverståthållarembetet och i öfriga städer till magistraten. Dessa myndigheter skola senast fjorton dagar före taxeringsnämndens sammanträde kungöra, att ifrågavarande förslag blifvit uppgjort och aflemnadt, samt att kännedom om detsammas innehåll kan på angifvet ställe inhemtas; åliggande det i Stockholm

Öfverståhållarembetet och i öfriga städer magistraten att till taxeringsnämnden öfverlemna beredningens förslag och mantalslängden samt öfriga, ofvan omförmälda handlingar.

På landet skall beredningens förslag senast den 6 Juni öfverlemnas till kommunalstämmans ordförande, som det åligger ofördröjligen efter mottagandet kungöra, att ifrågavarande förslag blifvit uppgjort och aflemnadt, samt att kännedom om detsammans innehåll kan på angifvet ställe inhemtas. Tio dagar före taxeringsnämndens sammanträde skall han öfversända förslaget till vederbörande kronofogde. Mantalslängden med tillhörande uppgifter samt taxeringsuppgifterna och öfriga handlingar skola af beredningens ordförande efter förrättningens slut tillställas vederbörande kronofogde, hvilken det åligger till taxeringsnämnden medföra så väl samtliga dessa handlingar som ock beredningens förslag.“

§ 36.

“Efter dertill af städernas magistrater samt kronofogdarne och häradsskrifvarne för det löpande året uppgjorda förslag, som under Mars månad skola till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet insändas, bestämmer Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tid och ställe för taxeringsnämndernas sammanträden. Dervid bör tillses, att på landet vederbörande kronofogde och häradsskrifvare må kunna öfvervara hvarje taxeringsnämnds sammankomst, samt att de bemälda nämnder åliggande taxeringsförrättningar senast den 15 Juli kunna vara afslutade.“

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 47, erinrar Herr *P. Svensson* i Brämhult, att bevillningsförordningen ej hindrade Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att utsätta taxeringsnämndens sammanträde till omkring medlet af Juni månad, samt att i sådan händelse kommunalstämmans ordförande vore urståndsatt att fullgöra de i förordningen honom ålagda skyldigheter, enär, äfven om beredningens förslag i föreskrifven tid till honom aflemnats, det ju kunde hända, att den 6 Juni infölle på någon af de första dagarne i veckan och kungörelsen följaktligen icke kunde uppläsas förr än näst derpå följande söndag, då förslaget redan bort vara insändt till kronofogden. Dessutom funnes inom många taxeringsdistrikt flera annexförsamlingar, der gudstjenst hölles endast hvar annan eller hvar tredje söndag, och under sådana förhållanden vore det ju icke ens tänkbart för kommunalstämmans ordförande att ställa sig författningens föreskrift till efterrättelse.

På grund häraf hemställer motionären:

att i 27 § Bevillningsstadgan göres sådan ändring, att samtliga bevillningsberedningarna på landet senast den 15 Maj må hafva afslutat sina arbeten;

att i 30 § samma förordning, sista stycket, den 6 Juni utbytes mot den 21 Maj; samt

att i 36 § samma förordning beslutas sådan ändring, att taxeringsnämndernas sammanträden utsättas tidigast den 21 Juni och senast den 15 Juli.

Utskottet vill visserligen ej förneka, att de af motionären anmärkta olägenheter möjligen kunna inträffa, men då man med allt skäl kan förutsätta, att vederbörande Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid utsättandet af taxeringsnämndernas sammanträden tillse, att iakttagandet af bevillningsförordningens föreskrifter ej omöjliggöres, och då dertill kommer att en lagförändring i det syfte, motionären föreslagit, skulle rubba samtliga för taxeringen gifna tidsbestämmelser, så hemställer Utskottet,

3:o) att Herr P. Svenssons ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 72, anmärker Herr *J. Anderson* i Tenhult, att den i bevillningsförordningens 53 § meddelade föreskrift derom, att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ensam hade att utse pröfningsnämndens ledamöter, vore olämplig, enär det kunde antagas för gifvet, att denna myndighet i de flesta fall till ledamöter i pröfningsnämnden utsåge länets större godsegare, som i allmänhet innehade frälsejord, samt att genom detta förfarande en verklig oförrätt tillskyndades mindre hemmansegare, som sålunda komme att sakna målsmän hos pröfningsnämnden. Då detta, enligt motionärens åsigt, ej stode i öfverensstämmelse med det i 57 § Regeringsformen förekommande stadgande: "Svenska folkets urgamla rätt att sig beskatta utöfvas af Riksdagen allena", hemställer motionären,

att hälften af pröfningsnämndens ledamöter skall väljas af vederbörande landsting, samt att i bevillningsförordningen vidtagas de redaktionsförändringar, som af detta förslag blifva af nöden.

I olikhet med motionären anser Utskottet svenska folkets beskattningsrätt vara genom gällande lagbestämmelser fullt tryggad. Då bevillningsberedningens och taxeringsnämndens ledamöter utses af de skattskyldige sjelfve, och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande vid förordnandet af pröfningsnämndens ledamöter är inskränkt till taxerings-

nämndens förslag, anser Utskottet en lagförändring i det af motionären angifna syfte ej vara af behovet påkallad. Härtill kommer, att, för vinnaude af erforderlig enhet inom pröfningsnämnden, denna i sin helhet enligt Utskottets åsigt bör tillsättas af en och samma myndighet.

Dessutom får Utskottet erinra, att då pröfningsnämnden, hvars ledamöter skola utses bland personer, som taxeringsnämnden föreslagit, enligt § 52 i Bevillningsförordningen skall utom i Stockholm sammanträda under senare hälften af September månad, och landstingets sammanträde likaledes infaller under nyssnämnda månad, det ofta blefve svårt att före pröfningsnämndens sammanträde hinna kalla de personer, som blifvit af landstinget till ledamöter i pröfningsnämnden utsedde, och att detta understundom blefve alldeles omöjligt, der landstinget, såsom emellanåt förekommer, sammanträder först efter pröfningsnämnden.

På grund häraf hemställer Utskottet,

4:o) att Herr J. Andersons ifrågavarande motion ej måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

I en inom Andra Kammaren väckt motion, N:o 19, anmärker Herr *Gustaf Ericsson* i Stockholm, att afhjelpandet af den ojemhet i beskattningen, som utgjorde en af de förnämsta orsakerna till bristande jemlikhet mellan de olika samhällsklasserna, redan länge varit föremål för statsmakternas omsorger, ehuru ännu det mesta återstode att göra. Ett medel för vinnandet af ifrågavarande syftemål vore, enligt motionärens åsigt, *den progressiva beskattningen*, då skatten utginge efter en stigande skala, så att den förmögne erlade en större part af sin egendom än den mindre bemedlade. Det vore nemligen icke sagdt, att alla skattade lika derföre att de erlade i skatt lika stor procent af sin förmögenhet eller inkomst. Det började allt mer erkännas, att likhet i beskattning först då inträdde, när skatten svarade mot hvars och ens förmåga att bära den. Gifvet vore, att en person med 10,000 kronors inkomst hade mycket lättare att afstå en viss procent deraf än en annan med blott 2,000 kronor. Den progressiva beskattningen inginge på visst sätt redan nu i vårt skattesystem, ty i följd af stadgandena om existensminimum och skattefrihet för viss del af inkomst under 1,800 kronor utgjorde bevillningen i allmänhet för en inkomst af 500 kronor 50 öre eller en tiondedels procent, för 900 kronor 4 kronor 50 öre eller en half procent, för 1,200 kronor 9 kronor eller tre fjerdedels procent och först för 1,800 kronor 18 kronor eller en procent. Då emellertid klokheten bjöde, att öfvergången till det progressiva skattesystemet måtte ske med varsamhet, så att skattens stegring

uppåt ej fortginge allt för hastigt, inskränkte sig motionären till att hemställa,

att Riksdagen ville besluta att låta uppgöra förslag till förändring i bevillningsförordningen på hufvudsakligen följande grunder:

1:o) *att* all bevillning, vare sig af fastighet, kapital eller arbete, bör utgå efter uppskattad inkomst;

2:o) *att* de skattdragande indelas i klasser efter storleken af sin inkomst, första klassen omfattande personer med inkomst till och med 2,000 kronor, andra klassen till och med 4,000 kronor, tredje klassen till och med 8,000 kronor, fjerde klassen till och med 16,000 kronor, femte klassen till och med 32,000 kronor, sjette klassen till och med 64,000 kronor;

3:o) *att* bevillningen utgår med oförändradt belopp för personer tillhörande första klassen, men för hvarje gång deras inkomst öfverstiger gränsen till ny skatteklass, ökas det så att i andra klassen utgår mellan 2,000 kronor och 4,000 kronor *öfverskottet* med en krona och 50 öre, i tredje klassen från 4,000 kronor till och med 8,000 kronor med två kronor, i fjerde klassen från 8,000 kronor till och med 16,000 kronor med tre kronor, i femte klassen från 16,000 kronor till och med 32,000 kronor med fyra kronor och i sjette klassen från 32,000 kronor till och med 64,000 kronor med fem kronor, allt för hundra kronor af inkomstbeloppet;

4:o) *att* nu gällande existensminimum och skattefrihet för viss del af lägre inkomst af kapital eller arbete i oförändradt skick bibehålles, hvaremot sådan befrielse ej må ega rum för motsvarande inkomst af fastighet.

Vid 1883 års riksdag väcktes inom Andra Kammaren af Herr P. G. Pettersson en motion i ungefär enahanda syfte, som det af motionären nu föreslagna. Denna motion blef af Utskottet afstyrkt och af Riksdagens begge Kamrar utan diskussion afslagen.

Den grundsats, som af det progressiva beskattningssystemets anhängare städse åberopas, eller att beskattningen bör lika fördelas mellan alla samhällsmedlemmar i förhållande till deras förmåga, kan må hända vid ett flyktigt betraktande förefalla tilltalande, men kan i tillämpningen leda till de största orättvisor. Det torde nemligen aldrig låta sig göra att fullt rättvist finna, huru stor andel af inkomsten hvarje samhällsmedlem bör kunna undvara för det allmännas behof. En naturlig följd af det progressiva beskattningssystemet blefve ock, att den synbara förmögenheten komme att beskattas högre än den, som kunde döljas. Slutligen vill Utskottet erinra, att genom den kommunala

beskattningens samband med bevillningen motionärens förslag kunde leda derhän, att skatten för den högre inkomsten komme att närma sig till inkomstens hela belopp.

På grund häraf hemställer Utskottet,

5:o) att Herr Gustaf Ericssons ifrågavarande motion måtte af Riksdagen lemnas utan afseende.

Då först sedan statsverkets behof blifvit utredda, och bevillningssumman bestämd, yttrande kan afgifvas angående de i bevillningsförordningen upptagna procent- och sifferbelopp, kommer Utskottet att framdeles under riksdagens lopp göra den slutliga framställning i förevarande ämne, hvartill förhållandena föranleda; hvilket Utskottet

6:o) får för Riksdagen anmäla.

Stockholm den 12 Mars 1886.

På Utskottets vägnar:

A. G:SON BENNICH.

Reservation:

vid 1:sta punkten: af Herr *A. J. Lyth* mot den af Utskottet be-
gagnade motivering.